

Zakaj čezdalje več kmetijstev pride na kant!

To res je dandanes silno važno vprašanje, ako se pomisli, da kmetijstvo je tisti temeljni kamen, na katerega so vsi drugi stanovi postavljeni, brez katerega ne bil bi mogoč ljudski obstanek na zemlji, zakaj, ko ne bi kmeta bilo, morali bi vsi drugi stanovi prestat, ker dobivajo živež od pridelkov kmečkih rok. To so vže od nekdaj vsi modri vladarji spoznali, in zato največjo pozornost obračali na kmetijstvo. Tako, na pri-liko, Kitajski cesar še zdaj po nekdanji šegi vsako leto enkrat z veliko slovesnostjo orje; to je počesčenje kmetijstva in imeniten praznik vsega cesarstva, zato so pa Kitajci blizo najumniši in najpridnejši kmetovalci. Ravno tako je storil tudi naš ranjci cesar Jožef II. v izgled, koliko spoštovanja da je vredno kmetijstvo.

Al vrnimo se k našim besedam, ki smo jih postavili na čelo tega članka.

Mnogi pravijo, da je kmet neveden in da ne zná prav gospodariti; zato mu gré vse pod zlo. Spet drugi mu očitajo, da se nič novega in boljšega ne poprime, ampak se drži zmirom starega kopita, kar je od očeta ali prededa slišal ali delati videl, duh sedanjega časa pa tirja tudi od kmeta večega napredka. Vse to je res nekoliko resnice; al vendar kdor kmetijstvo prav pozná in njegove razmere, ta bo sodil vse drugači. Če se bolj na tanko pogleda, kako veliko veliko kmetov marljivo in umno svoje polje obdeluje in skrbno svojo živino krmi, ne more se jim potem kaj tacega očitati.

Zato moremo vzrokov iskati drugod, in sicer pri korenini, to je, pri tem, kar je poglavitna reč, in to so: preveliki davki in prevelike dote. To, to so tisti črvi, ki kmetijam korenine spodjedajo, da jih toliko vsahne in na boben pride, kar nam pričajo obilne skušnje. Kdaj poprej se je neki slišalo, da je bilo toliko gruntov prodanih kakor ravno zdaj, od kar so se davki tako silno visoko narasli, in se dote tako močno povikšale, da pri marsikterem posestvu breme davkov in družih dolgov zemljiško vrednost presega, razun tega pa še družih nesreč kmeta zadene pri živini in na polji, katerim se vbrani ne more, pod-pore pa nasproti le tako malo ali celó nobene nima. Kako potem si zamore kmet na bolje pomagati, ko komaj vé, kakošen je denar, pridela pa k večemu o dobrih letinah le toliko, da more družino svojo preživiti in davke odrajtati. Kaj pa še le potem, če je letina nekoliko slabeja, ko je treba še žita kupovati, kasa pa je prazna in tržiti ni s čem, gosposka ga pa tirja od vseh strani za davke in mu pogostoma pošilja briča z žandarjem, ki v hišo pokonci prikobacá mogočen kakor petelin, in se grozi nad kmetom, češ, če ne plača davka, ti bomo vse prodali. Ali mar mislite, da taki tiči, kakor so briči, zastonj hodijo okoli hiše? Nikakor ne! vselej jim je treba kaj za pot plačati.

Torej glejte, tisti možje, ki vam je v vaše roke izročeno, da po novem katastru zemljiški davek merite, na našo revno in z davkom preobloženo de-želo, da se prenapeti zemljiški davki znižajo, in na-lože taki, kakoršne ljudstvo zmore.

Treba bi pa tudi bilo, kedar se otrokom dote izgovarjajo pri ženitvah in izročevalnih pismih, da se ne bi tako tje v en dan brez premislika domačemu na hrbet nakladalo več, kakor je posestvo vredno.

Naj omenim tudi novo vojaško postavo, po kateri mora vsak biti vojak; ona je gotovo iz mnozih ozirov preostra in celó škodljiva kmetijstvu, ako se pomisli, koliko časa in denarja zgubi kmet, predno svojega sina začasno vojašine oprosti in naposled vsega tega mu ga včasih še k vojakom vzemó, ko ga živo potrebuje doma pri delu in drugem gospodarstvu. Ali ne bi bilo bolj

pravično, da bi se postava tako preuredila, da bi vsak oče, čegar zemljišče meri 4 orale obdelovalne zemlje, smel za dom obdržati enega sina, kateremu misli vpri-hodnje gospodarstvo izročiti, kajti vojašine oproščeni sin bi se gotovo z večo marljivostjo kmetijstva poprijel, in to ne bi bilo samo dotičnemu kmetijstvu, temuč po-srednje tudi celi državi na korist.

M. I—r.

Obrtnijske stvari.

Hornofovo hranilno ognjišče.

Splošna pritožba zoper navadna hranilna ognjišča (Sparherd) je, da se pečenke in druge tvarine v njih nikoli tako dobro in okusno ne napravijo, kakor v od-prtih ognjiščih. Temu v okom prihaja „Hornofovo hra-nilno ognjišče“, ki je v „Kärnt. Bl.“ tako-le priporo-čano: Č. k. izključljivo Hornofovo hranilno ognjišče presega na vsako stran vsa do zdaj napravljena hra-nilna ognjišča. Ono je namreč zboljšano in tako urav-nano, da vročina pečico (Bratröhre) ne le od vzgor ali vzdol, ampak od vseh strani enako obteka in ob enem brani, da prehudo in preaglo ne pripeka.

Posebno se pa še to ognjišče priporoča zarad tega, ker malo prostora jemlje, hitro peče in kuha, malo kurjave potrebuje, je trpeče in se lahko snažiti dá, ter ne spušča ne dima ne sopara po kuhinji in ker je dober kup. Kdor si ga hoče omisliti, naj se oglasi pri izde-lovalcih Hornof-ovih hranilnih ognjišč v Wolfsbergu na Koroškem.

„Slov. Gosp.“

Šolske stvari.

Ali naj bi bil učitelj tudi za naprej orglavec in cerkovnik, ali ne?

To vprašanje obdelovalo se je obilo v raznih učiteljskih zborih ravno preteklih let. Učitelji bili so v tem, kakor pregovor pravi, „kolikor glav, toliko misli“, ali prav za prav: „kolikor želj, toliko misli“.

To pa je čisto naravna reč. Učitelj, ki ni bil še orglavec in ni še nikdar „mežnaril“, ni tedaj čul na vsako uro ponoči in podnevi, da ne bi zamudil dolž-nosti svoje; — ki ni vstajal zgodaj in opravljal v naj-hujšem mrazu teh služeb; — ki se ni trudil s podukom v petji pri takih osebah, ki nimajo še nikakoršnega razumka o tem; — ki ni čutil težke butare na svojih plečih in ni požiral grenkih besed pri vsem trudu in vsi pridnosti svoji: on ne vé in ne more vedeti, kaj je ta stan. Da! takim sitnostim se vsak rad odteguje, da bi ne se učil.

Ni tedaj vzeti za zeló nekterim učiteljem, ako so izrekli: „proč z mežnarijo, proč z orglanjem“; vsaj vsaki rad odvali, kar ga preveč teži.

Kdor pa to reč prevdari mirno in temeljito, spo-znal bode, da je pravo, ako učitelj ostane tudi za naprej orglavec, in to iz sledečih razlogov:

1. Učitelj je navadno edini v srenji, kateri se temeljito izobražiti more v glasbi, kajti on se v tem zra-ven drugih predmetov lahko uri v šoli kakih šest do osem let, ako se je bil odmenil za učiteljski stan, a tudi v službi mu ostaja toliko časa, da lahko vedno na-preduje.

2. Mnogo srenj je, ki posebnega orglavca izdržati nikakor ne morejo.

3. Ima učitelj najlepšo priložnost, odgajati si pev-cev in pevek od mladih nog.

4. Se služba orglavca vjema z učiteljskim stanom